

10. jun 2023.

PRIPREMA SPROVOĐENJA CARINSKIH POSTUPAKA IZVOZNOG SMERA

Prilikom pripreme posla izvoznog smera, pošiljalac prvo mora utvrditi da li je otprema predmetne robe u inostranstvo dozvoljena odnosno da li podleže nekim merama zabrane ili ograničenja. U tom smislu, neophodno je utvrditi i da li roba predstavlja robu dvostruke namene.

Ako postoje uslovi da se otprema robe ostvari, pošiljalac treba da izabere odgovarajući carinski postupak ili operaciju. Vrsta carinskog postupka koji će se primeniti najčešće zavisi od carinskog statusa robe i njene namene što određuje potrebnu dokumentaciju i za to vezane troškove.

Roba namenjena otpremi u inostranstvo se može deklarirati za neki od sledećih carinskih postupaka ili operacija:

- 1) izvoz
- 2) ponovni izvoz
- 3) privremeni izvoz
- 4) pasivno oplemenjivanje
- 5) tranzit.

Za **postupak izvoza** se može deklarirati samo roba koja ima carinski status „domaće robe“ koja se iznosi sa carinskog područja Republike Srbije. Domaćom robom se smatra:

- 1) roba u potpunosti dobijena na carinskom području Republike Srbije, a koja ne uključuje robu uvezenu iz zemalja ili sa teritorija van carinskog područja Republike Srbije
- 2) roba uneta u carinsko područje Republike Srbije iz zemalja ili sa teritorija van tog područja i stavljena u slobodan promet
- 3) roba dobijena ili proizvedena na carinskom području Republike Srbije, samo od robe navedene pod 2), ili od robe navedene pod 1) i 2).

Za postupak izvoza se ne može deklarirati domaća roba:

- a) koja je stavljena u postupak pasivnog oplemenjivanja
- b) koja je izneta sa carinskog područja Republike Srbije nakon što je bila stavljena u postupak upotrebe u posebne svrhe
- c) koja je isporučena radi snabdevanja vazduhoplova i brodova uz oslobođenje od plaćanja poreza na dodatu vrednost ili akciza, bez obzira na odredište vazduhoplova ili broda, za koju se zahteva dokaz o takvoj isporuci
- d) koja je stavljena u postupak unutrašnjeg tranzita
- e) koja se kreće privremeno van carinskog područja Republike Srbije u skladu sa članom 137. Carinskog zakona.

Carinskim propisima je predviđena mogućnost naplate izvoznih dažbina tako da pre sprovođenja izvoznog postupka, a u cilju određivanja ukupnih troškova izvoznog posla, treba utvrditi da li prema Zakonu o Carinskoj tarifi predmetna roba podleže obavezi plaćanja izvoznih carinskih dažbina. Da bi se dobila tačna informacija roba mora biti ispravno tarifno svrstana prema pravilima za primenu Carinske tarife. Carinski organ može zahtevati polaganje obezbeđenja za plaćanje carinskog duga.

Koja dokumentacija će pratiti robu zavisi od toga da li se pravo svojine nad robom prenosi na osnovu kupoprodaje ili na drugi način (prilažu se ugovor i/ili faktura ili profaktura i sl.), da li roba podleže merama trgovinske politike (po potrebi se prilažu dozvole, odobrenja i sl.), te kojim vidom prevoza se roba otprema (prilaže se odgovarajući tovarni list). Pravo svojine nad robom je moguće preneti i bez naplate odnosno naknade u skladu sa propisima koji regulišu tu oblast.

Fakturna dokumenta moraju sadržati sve podatke predviđene domaćim zakonodavstvom (npr. broj dokumenta i datum izdavanja, potrebne podatke o pošiljaocu i primaocu, napomenu o poreskom oslobođenju i dr.), a sama roba mora biti jasno opisana navođenjem ispravnog trgovačkog naziva, jedinice mere, količine i vrednosti.

Ukoliko roba ispunjava uslove za sticanje preferencijalnog porekla, posebnu pažnju treba posvetiti pripremi dokumentacije kojom se dokazuje postojanje preferencijalnog porekla. Pravila o poreklu robe koja definišu pojam „pošiljke“ se obavezno moraju poznavati ukoliko se roba istom primaocu otprema po više fakturnih dokumenata uz korišćenje izjava o poreklu i uverenja o kretanju robe. Ako je roba radi transporta upakovana u ambalažu namenjenu višekratnoj upotrebi koja se prema Osnovnom pravilu 5 Harmonizovanog sistema ne svrstava zajedno sa proizvodom, neophodno je posvetiti dodatnu pažnju iskazivanju bruto mase pošiljke na fakturnim dokumentima i tovarnom listu, odnosno popunjavanju jedinice mere u uverenju o kretanju robe.

Izvozni posao se može organizovati i preko izabranog posrednika.

Ako strani partner ne želi da se u postupku pojavi kao uvoznik već želi da robu kupi kao domaću robu na tržištu države/teritorije na kojoj posluje, izvoznik mora obezbediti da se na ispravan način sprovede izvozni postupak u Republici Srbiji, a zatim da se roba uskladišti u inostranstvu i tamo sprovedu odgovarajuće procedure stavljanja robe u slobodan promet.

Za **postupak ponovnog izvoza** se može deklarirati samo roba koja ima carinski status „strane robe“ (sva roba koja nema carinski status domaće robe ili je izgubila taj status) koja se iznosi sa carinskog područja Republike Srbije osim robe:

- a) koja je stavljena u postupak spoljnog tranzita i koja samo prolazi preko carinskog područja Republike Srbije
- b) koja se pretovara unutar slobodne zone ili se direktno ponovo izvozi iz slobodne zone
- c) u privremenom smeštaju koja se direktno ponovo izvozi iz prostora za privremeni smeštaj.

Roba koja je prethodno stavljena u postupak aktivnog oplemenjivanja ili privremenog uvoza kao i uskladištena strana roba namenjena reeksportu se za vraćanje/otpremu u inostranstvo deklarise stavljanjem u postupak ponovnog izvoza.

Robu prati odgovarajući fakturni dokumenat i tovarni list, a ukoliko roba ispunjava uslove za sticanje preferencijalnog porekla potrebno je pripremiti dokumentaciju kojom se to dokazuje, dati izjavu o poreklu ili overiti uverenje o kretanju robe. Ako se zabrana povraćaja ili izuzeća od plaćanja uvoznih dažbina primenjuje na robu bez porekla upotrebijenu u proizvodnji proizvoda za koje je dokaz o poreklu izdat ili sačinjen, carinski dug pri uvozu za tu robu bez porekla nastaje prilikom prihvatanja deklaracije za ponovni izvoz konkretnih proizvoda. Carinski

organ može zahtevati polaganje obezbeđenje za plaćanje carinskog duga koji je nastao ili bi mogao nastati.

Nakon okončane carinske procedure vezane za ponovni izvoz, roba se radi otpreme u inostranstvo mora deklarirati za postupak tranzita (nacionalni ili zajednički tranzit) pa i ove troškove treba uzeti u obzir pri planiranju posla.

Za **privremeni izvoz** se deklarira roba koja se privremeno izvozi sa namerom da se ponovo uveze u neizmenjenom stanju. Stoga se mora obezbediti da privremeno izvezena roba bitno ne promeni svoja prvobitna svojstva za vreme dok se nalazi u inostranstvu.

Radi sprovođenja privremenog izvoza je neophodno prethodno pribaviti odobrenje carinskog organa, a zahtev se obično podnosi u vidu carinske deklaracije.

Prilaže se profaktura (i/ili ugovor ako postoji) i odgovarajući tovarni list. Pri privremenom izvozu najčešće nije neophodno deklarirati postojanje preferencijalnog porekla robe.

Carinski organ određuje rok u kojem se privremeno izvezena roba mora ponovo uvesti, a pri stavljanju robe u slobodan promet se ne naplaćuju uvozne dažbine.

Ambalaža i kontejneri se za postupak privremenog izvoza mogu usmeno deklarirati na graničnom prelazu što u znatnoj meri može smanjiti troškove ovog postupka.

Za postupak **pasivnog oplemenjivanja** se deklarira domaća roba ili strana roba koja se već nalazi u postupku aktivnog oplemenjivanja, koja treba da se privremeno izveze radi podvrgavanja radnjama prerade. Pod preradom se podrazumeva i obrada (uključujući montažu, sklapanje i ugradnju u drugi proizvod) kao i popravka robe (uključujući njenu restauraciju i dovođenje u ispravno stanje) i uništavanje robe. Ako je unapred jasno da robu nije moguće popraviti ili da to nije isplativo, proizvod za zamenu se može uvesti čak i pre nego se izveze roba sa nedostacima.

Pasivno oplemenjivanje se ne dozvoljava za domaću robu:

- 1) čijim izvozom se stiče pravo na povraćaj ili otpust uvoznih dažbina
- 2) koja je, pre izvoza, stavljena u slobodan promet sa oslobođenjem od plaćanja dažbine ili sa nižom stopom carine radi njene upotrebe u posebne svrhe, sve dok svrha takve upotrebe nije ispunjena, osim ako se radnja prerade odnosi na popravku
- 3) čijim izvozom se stiče pravo na dodelu izvoznih naknada
- 4) čijim izvozom se stiče pravo na dodelu drugih finansijskih pogodnosti, različitih od onih gore navedenih, odobrenih u skladu sa poljoprivrednom politikom.

Izvoznik izdaje profakturu i prilaže tovarni list, a ako izdaje ili overava dokaz o preferencijalnom poreklu robe mora priložiti i dokumentaciju kojom dokazuje ispunjenost propisanih uslova za sticanje preferencijalnog porekla.

I postupak pasivnog oplemenjivanja spada u posebne carinske postupke za čije je sprovođenje neophodno dobiti prethodno odobrenje carinskog organa pa izvoznik mora blagovremeno pripremiti potrebnu dokumentaciju (naročito normativ) i podneti zahtev kako bi se sprečilo nepotrebno produženje trajanja carinskih procedura. U slučaju jednostavnijih postupaka prerade podnošenje carinske deklaracije se smatra podnošenjem zahteva.

U odobrenju se određuje rok u kojem se privremeno izvezena roba mora ponovo uvesti i staviti u slobodan promet uz potpuno ili delimično oslobođenje od plaćanja uvoznih dažbina i

PDV-a. Carinski organ može zahtevati polaganje obezbeđenje za plaćanje carinskog duga koji je nastao ili bi mogao nastati. Troškove koji mogu nastati na ime uvoznih dažbina i PDV-a i troškove obezbeđivanja odgovarajuće bankarske garancije treba uzeti u obzir prilikom planiranja ukupnih troškova posla.

Autor: Borislav Injac